Luonnonvarakeskus

Asia: Ympäristövaliokunnan kokous 13.1.2023 VNS 7/2022 vp Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta (MISU)

Liite lausuntoon 3379/00 00 02 00/2022

Kirjalliset vastaukset valiokunnan kysymyksiin

Eduskunta
Eduskunnan ympäristövaliokunta

Mikä on Suomen osalta laskennallinen ilmastovaikutusten muutos, kun Venäjän tuontipuu on korvattu kotimaisella puulla?

Kysymykseen ei voida antaa tarkkaa vastausta, koska Venäjän puuntuonnin poistumisesta syntyvien vaikutusten arviota maankäyttösektorille ei ole vielä tehty.

Vuonna 2021 Venäjän osuus ainespuun ja hakkeen tuonnista oli 76% eli noin 8,6 Mm^3, josta pääosa oli koivukuitupuuta ja haketta.

Tämän hetken karkea arvio on, että esimerkiksi 8 Mm^3 tuonnin korvaaminen vastaavalla hakkuiden lisäyksellä Suomessa vähentää metsien vuosittaista nielua noin 9,6–12 Mt CO_2-ekv. Lisäksi vähenevä puuston määrä heikentäisi puuston kasvua tulevaisuudessa. Laskennallisesti korvaavan puun keräämiseksi toteutettavat lisähakkuut näyttäytyisivät maankäyttösektorin nettonielua heikentävänä poistumana.

Käytännössä Venäjän puuntuontia ei todennäköisesti tulla täysimääräisesti korvaamaan kotimaisella puulla.

Kuinka suuri uhka metsätaloudellemme on lisääntyvän kansainvälisen puukaupan mukana kulkeutuvat tuhohyönteiset ja taudinaiheuttajat sekä tulokaslajit?

Kansainvälisen puukaupan aiheuttama riskin suuruutta suomalaisille metsille on sinänsä mahdoton määrittää, koska vaarallisten tuhonaiheuttajien leviämiset ovat satunnaista yksittäistapauksia. Puutavarakauppa on kuitenkin hyvin tunnettu tuhohyönteisten ja taudinaiheuttajien leviämisreitti, jonka kautta on 1900-luvulla levinnyt taudinaiheuttajia, jotka ovat pahimmillaan aiheuttaneet äärimmäisen vakavaa tuhoa.

Puutavarakauppaan liittyvän riskin suuruus riippuu kauppatavaran alkuperästä: suurin uhka liittyy sellaisiin kauppareitteihin, joissa puutavaran mukana saattaa levitä tuhoeliöitä (sieniä ja/tai hyönteisiä), joita ei esiinny lainkaan Suomessa tai Euroopassa. Tällaisilla eliöillä ei siten ole yhteistä evoluutiota suomalaisten puulajien kanssa, minkä seurauksena näillä ei ole lainkaan puolustuskykyä niitä vastaan. Lisäksi asiaan vaikuttavat ympäristötekijät eli se, onko eliö sopeutunut samantyyppiseen ympäristöön, joka vallitsee Suomessa, eli pystyvätkö ne asettumaan meidän olosuhteisiimme.

Käytännössä suurin riski Suomessa koskee Itä-Aasiasta ja Pohjois-Amerikasta tulevaa puutavaraa. Tämä vaara on kansainvälisesti hyvin tiedostettu ja kansainvälisessä kaupassa on käytössä sääntöjä ja rajoituksia, jotka kieltävät puutavaran kuljetuksen, mikäli sitä ei ole käsitelty mahdollisia mukana kulkevia eliöitä vastaan. Siten itäaasialaisten ja

pohjoisamerikkalaisen puutavarakaupan suurin riski suomalaisille metsille liittyy lähinnä kansainvälisen kaupan sääntöjen noudattamatta jättämiseen. Valitettavasti riski ei kuitenkaan ole vain teoreettinen, vaan määräysten noudattamatta jättämisiä havaitaan säännöllisesti.

Lähialueilla käytävä puutavarakauppa sisältää lähtökohtaisesti vain vähäisiä riskejä, koska lähtöalueen metsien eliöstö on muutenkin varsin samanlaista kuin Suomessa. On kuitenkin huomattava, että lähialueilla käytävä puutavarakauppa voi toimia kaukomailta levinneiden tuhonaiheuttajien tehokkaana edelleen levittäjänä, mikäli sellaisia on päässyt leviämään puutavaran lähtöalueelle Suomen lähistöllä.

Miten varmistetaan, ettei aiheuteta lisääntyvän kansainvälisen puukaupan myötä metsäkatoa enemmän toisaalla, kun esimerkiksi Romaniassa on väitteitä korruption myötä tulevista liikahakkuista?

Metsäkatoa pyritään estämään esimerkiksi kansainvälisten sopimusten ja EU:n lainsäädännön avulla. EU:n metsäkatoasetuksen avulla metsäkatoa pyritään estämään sekä EU:ssa että sen ulkopuolella.

Uusiutuvan energian osalta RED II -direktiivin tarkistuksen yhteydessä metsäbiomassan kestävyyskriteerejä tiukennetaan tavoitteena haitallisten monimuotoisuusvaikutusten minimointi. Vaatimukset koskevat niin EU-alueelta kuin EU:n ulkopuolelta tuotavaa metsäbiomassaa. EU:n metsästrategiaan liittyen komissio aikoo ehdottaa uutta lainsäädäntöä EU:n metsien seurannasta, raportoinnista ja tiedonkeruusta. LULUCF-asetuksen tarkistuksen yhteydessä tarkistetaan ns. hallintomalliasetusta, mikä myös tuo jäsenvaltioille entistä tiukempia monitorointivelvoitteita.

Jakelu: Eduskunnan ympäristövaliokunta

Tiedoksi: Luke Kirjaamo, Kalle Aro, Heikki Granholm, Raisa Mäkipää, Juha Mikola, Jyrki Aakkula, Kristiina Lång, Aleksi Lehtonen, Antti Mutanen, Matleena Kniivilä, Jarkko Hantula